

Ár 2013, föstudaginn 18. janúar, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Guðlaug B. Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 164/2012**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 27. september 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 26. september 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 9. október 2012, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 29. október 2012. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 20. nóvember 2012, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 12. desember 2012.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 18. janúar 2013.

II.

Málsatvik.

Þann 15. mars 2006 var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 800.000, gefið út af A til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Sóknaraðili og B tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á láninu.

Þann 20. mars 2006 var skjalið „Lánsúmsókn. Fylgiskjal með skuldabréfi nr. X“ undirritað. Umsækjandi um lán að fjárhæð kr. 800.000 var A og ábyrgðarmenn voru sóknaraðili og B. Fram kom að ráðstafa ætti láninu til að greiða niður heimild. Á skjalinu er kafli um greiðslumat. Þar kom fram að matsverð eigna alls væri kr. 0, ekki var fyllt inn í skuldir en tiltekið að hrein eign væri kr. 0. Ráðstöfunartekjur fjölskyldu voru kr. 0 mánaðarlega og árlega, greiðslubyrði af öðrum lánnum var kr. 0 árlega og mánaðarlega. Þá var greiðslubyrði af nýju láni kr. 14.804 mánaðarlega og kr. 177.646 árlega. greiðslubyrði samtals var kr. 14.804 mánaðarlega og kr. 177.646 árlega. Þá var áætlaður framfærslukostnaður og föst útgjöld kr. 57.800 mánaðarlega og kr. 693.600

árlega. Tiltekið var að ráðstöfunartekjur eftir framfærslu og greiðslu láns væru neikvæðar um kr. 72.604 mánaðarlega og kr. 871.246 árlega.

Eftirfarandi kom fram á lánsúmsókninni: „*Ef skuldaábyrgð eða veð er sett til tryggingar fjárhagslegi skuldbindingu einstaklings, ber fjármálafyrirtæki samkvæmt „Samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga” (dags. 1. nóv. 2001) að meta greiðslugetu greiðanda, nema ábyrgðarmaður óski skriflega eftir því að það verði ekki gert. Samkvæmt samkomulaginu er þó ávallt skylt að meta greiðslugetu skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000,-. Þó er hjónum eða fólki í óvígðri sambúð heimilt að leysa fjármálafyrirtæki undan skyldu til greiðslumats, vegna ábyrgðar á skuldum hvors annars. Undirritaðir hafa kynnt sér efni upplýsingabæklings bankans um sjálfskuldarábyrgðir.*“ Neðan við umræddan texta er skýrlega gert ráð fyrir að hakað sé við sérstaka yfirlýsingu ef ráðgert er að verja meira en helmingi lánsfjár til að endurgreiða önnur lán greiðanda hjá bankanum og ábyrgðarmanni hafa verið kynntar þær ráðagerðir. Þá eru samskonar reitir þar sem unnt er að haka við yfirlýsingar um að ekki sé óskað eftir greiðslumati eða að greiðslumat hafi verið framkvæmt og hvort niðurstöður þess bendi til að greiðandi efni skuldbindingar sínar eða ekki. Á umræddri lánsúmsókn hefur ekki verið hakað í neinn af þessum reitum.

Þann 30. maí 2007 var gerð skilmálabreyting á umræddu skuldabréfi sem sóknaraðili skrifaði m.a. undir.

Þann 2. ágúst 2012 barst sóknaraðila tilkynning vegna ábyrgðarskuldar frá varnaraðila. Fram kom að í samræmi við 7. gr. laga nr. 32/2009 um ábyrgðarmenn væri vakin athygli á því að A hefði fengið samning um greiðsluaðlögun skv. lögum nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti og fl. Meðal krafna sem greiðsluaðlögunarsamningurinn tók til var skuldabréf nr. X með sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila. Tekið var fram að samningur um greiðsluaðlögun hefði það í för með sér að varnaraðili myndi ekki geta innheimt alla kröfuna hjá aðalskuldara. Bent var á að með ábyrgðarskuldbindingu sóknaraðila á skuldabréfinu hefði hún tekist á hendur skyldu til að greiða þann hluta kröfunnar sem ofangreindur lántakandi myndi ekki greiða. Með tilkynningunni væri skylda sóknaraðila til greiðslu orðin virk. Eftirstöðvar sem aðalskuldari greiddi ekki voru kr. 798.266. Tekið var fram að ábyrgð sóknaraðila á framangreindri skuldbindingu uppfyllti skilyrði samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Þann 23. ágúst 2012 sendi lögmaður sóknaraðila varnaraðila bréf þar sem óskað var eftir öllum gögnum er vörðuðu lánveitingu nr. X, þ.m.t. afriti af greiðslumati og öllum gögnum er vörðuðu meinta ábyrgðarskuldbindingu sóknaraðila. Varnaraðili kvað ábyrgð sóknaraðila gilda þann 24. ágúst 2012.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 26. september 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að meint ábyrgðarskuldbinding hennar skv. skuldabréfi nr. X verði metin ógild en ella felld niður. Sóknaraðili kvartar undan innheimtu varnaraðila enda sé hann að hrella sóknaraðila án þess að fótur sé fyrir kröfugerðinni á hendur henni. Bendir sóknaraðili á að ekki hafi farið fram greiðslumat og hvergi sé minnsti vottur um að fallið hafi verið frá kröfu um slíkt.

Sóknaraðili telur nauðsynlegt að varnaraðili geri hreint fyrir sínum dyrum um hverjar voru skuldir A við bankann á þeim tíma sem skuldabréfið hafi verið gefið út og hversu lengi yfirdráttarskuldin hafi staðið. Hafi hún t.d. verið í botni í langan tíma þannig að í reynd hafi verið um vanskilaskuld að ræða sem hún hafi ekki ráðið við að greiða. Allar upplýsingar um forsendur greiðslumatsins verði að liggja fyrir.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað. Varnaraðili bendir á að greiðslumat hafi verið framkvæmt, sbr. 1. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Hafi ábyrgðarmenn og aðalskuldari samþykkt efnislegt innihald skjalsins „Lánsúmsókn“ þar sem þær skrifi allar undir skjalið. Undirskriftina verði að skilja sem svo að sá sem undirriti skjalið hafi kynnt sér efni þess og sé samþykkur því sem þar komi fram. Engar athugasemdir séu settar fram, hvorki við greiðslumatið né nokkuð annað sem komi skýrlega fram á skjalinu.

Varnaraðili vísar til þess að sé lánsúmsóknin skoðuð komi fram í greiðslumatinu „Áætlaðar framfærsluskyldur og föst útgjöld“ en þar komi fram að mánaðarleg greiðslubyrði af þeim lið sé kr. 57.800, sbr. 2. mgr. 3. gr. samkomulagsins. Þrátt fyrir að ekki hafi legið skylda á herðum varnaraðila, skv. 3. mgr. 3. gr. samkomulagsins, til að framkvæma greiðslumat, þar sem upprunaleg lánsfjárhæð hafi verið kr. 800.000 sé ljóst að greiðslumat hafi verið framkvæmt. Hafi ákvæðum samkomulagsins verið fylgt til hlítar. Að auki sé ítrekað að ábyrgðarmenn og aðalskuldari hafi samþykkt efnislegt innihald skjalsins „Lánsúmsókn“ með undirritun sinni.

Varnaraðili bendir á að sé lánsúmsóknin skoðuð betur komi í ljós undir liðnum skuldabréf, önnur ráðstöfun: „Vill greiða niður heimild“. Því sé ljóst hvernig ráðstöfun lánsins hafi verið háttáð, sbr. 2. mgr. 4. gr. samkomulagsins. Að auki sé vert að benda á liðinn „Undirskriftir ábyrgðarmanna/veðsala og umsækjanda“ þar sem fram komi að undirritaðir hafi kynnt sér upplýsingabækling bankans um sjálfskuldarábyrgðir.

Varnaraðili bendir á að skuldabréf nr. X hafi verið gefið út 15. mars 2006 en ekki hafi verið gerðar athugasemdir við ábyrgðina fyrr en 27. ágúst 2012. Um sé að ræða sex ára tómlæti. Varnaraðili vísar til dóms héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-4871/2011 máli sínu til stuðnings.

Þá telur varnaraðili dóm héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-760/2012 hafa fordæmisgildi í máli þessu þar sem liðið hafi verið svo á sökum heimildar maka til að undanskilja lánveitanda þeirri skyldu að greiðslumeta, að ábyrgðarmaðurinn hafi samþykkt að ekkert greiðslumat yrði framkvæmt með því að skrifa undir ábyrgðarskjölin. Í máli þessu sé ekki um að ræða maka en hins vegar sé upphæðin ekki hærri en kr. 1.000.000 og hafi því ábyrgðarmaðurinn í þessu tilfelli heimild til að undanskilja lánveitanda þeirri skyldu að greiðslumeta lántakandann.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. X, útgefnu af A til FF.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, er undirritað af Samtökum banka og verðbréfafyrirtæka f.h. aðildarfélaga sinna. FF var eitt þessara aðildarfélaga og leiðir varnaraðili í máli þessu rétt sinn frá því félagi. Umrætt samkomulag tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að meta greiðslugetu skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggja fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Í máli þessu liggur fyrir skjal sem ber heitið „Lánsúmsókn. Fylgiskjal með skuldabréfi X“. Á skjalinu kemur fram að ráðstöfunartekjur eftir framfærslu og greiðslu lána hafi verið neikvæðar um kr. 72.604 mánaðarlega og kr. 871.246 árlega. Eina dagsetning þess skjals er 20. mars 2006 en útgáfudagur umrædds skuldabréfs var 15. mars 2006. Í 3. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga kemur fram að tryggt skuli að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina. Veðsali skrifaði undir skuldabréf nr. X þann 15. mars 2006 og gekkst þar með í ábyrgðina þann dag.

Ekki liggja fyrir gögn sem staðfesta að sóknaraðili hafi verið gefinn kostur á að hætta við að gangast í sjálfskuldarábyrgð vegna umrædds skuldabréfs áður en hún skrifaði undir skjalið „Lánsúmsókn. Fylgiskjal með skuldabréfi X“, sbr. úrskurðir úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 41/2012 og 48/2012.

Ekki liggur fyrir hvenær sóknaraðili varð fyrst ljóst að með réttu hefði átt að kynna henni greiðslumat á skuldaranum með tryggilegum hætti, áður en hún samþykkti að gangast í sjálfskuldarábyrgð, og að þetta kynni að hafa áhrif á greiðsluskyldu hennar. Í þessu ljósi telur nefndin sig ekki geta fallist á að sóknaraðili hafi sýnt af sér tómlæti sem leiði til þess að ábyrgðaryfirlýsing sóknaraðila verði látin standa.

Ekki verður fallist á að dómur héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-760/2012 hafi fordæmisgildi í máli þessu. Í því máli undirritaði sjálfskuldarábyrgðaraðili sjálfskuldarábyrgð þar sem sambærileg yfirlýsing og fram kemur á lánsúmsókn í máli þessu, var rituð á sjálfskuldarábyrgðina. Staðlaður texti á lánsúmsókn fullnægir því ekki að vera skrifleg ósk um að greiðslugeta greiðanda verði ekki metin, eins og að framan er rakið.

Í ljósi framangreinds og með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga er fallist á kröfu sóknaraðila um ógildingu sjálfskuldarábyrgðar hennar á skuldabréfi nr. X, útgefnu af A til FF.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila, M, á skuldabréfi nr. X, útgefnu af A til FF, er ógild.

Reykjavík, 18. janúar 2013.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Guðlaug B. Ólafsdóttir